

شماره : 13530

تاریخ : 83/3/25

رئیس جمهور

بسمه تعالی

**سازمان حفاظت محیط زیست
وزارت کشور**

قانون مدیریت پسماندها که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1383/3/9 به تایید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره 18295 مورخ 1383/3/17 مجلس شورای اسلامی واصل گردیده است، به پیوست جهت اجراء ابلاغ می گردد. /ح

سید محمد خاتمی
رئیس جمهور

رونوشت بانضمام تصویر قانون به :

دفتر مقام معظم رهبری - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور - دفتر رئیس جمهور - مجمع تشخیص مصلحت نظام - دفتر ریاست قوه قضائیه - دفتر معاون اول رئیس جمهور - دیوان محاسبات - اداره قوانین مجلس شورای اسلامی - دفتر هیات دولت - اداره کل حقوقی - اداره کل تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور - اداره کل امور مجلس - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران (جهت درج در روزنامه) ابلاغ می شود. 3/20

شماره : 18295
تاریخ : 1383/3/17

بسمه تعالی

حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای سیدمحمد خاتمی
ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

لایحه شماره 24609/55445 مورخ 1381/11/2 دولت در خصوص مدیریت پسماندها
که دو فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ 1383/2/13 تصویب شده بود، در جلسه علنی
روز یکشنبه مورخ 1383/2/20 مجلس شورای نگهبان رسیده است، در اجرای اصل یکصد و بیست
و سوم (123) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به پیوست ارسال می گردد.

غلامعلی حداد عادل
رئیس مجلس شورای اسلامی

بسمه تعالی

قانون مدیریت پسماندها

ماده 1- جهت تحقق اصل پنجاهم (50) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ محیط زیست کشور از آثار زیانبار پسماندها و مدیریت بهینه آنها، کلیه وزارتخانه ها و سازمانها و مؤسسات و نهادهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می باشد و کلیه شرکتهای و مؤسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاستهای مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده 2- عبارات و اصطلاحاتی که در این قانون به کار رفته است دارای معانی زیر می باشد :

الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

ب - پسماند: به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می شود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولیدکننده زائد تلقی می شود. پسماندها به پنج گروه تقسیم می شوند :

1- پسماندهای عادی:

به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به صورت معمول از فعالیتهای روزمره انسانها در شهرها، روستاها و خارج از آنها تولید می شود از قبیل زباله های خانگی و نخاله های ساختمانی.

2- پسماندهای پزشکی (بیمارستانی)

به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستانها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاههای تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می شود. سایر پسماندهای خطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

3- پسماندهای ویژه:

به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد و آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند جزء پسماندهای ویژه محسوب می شوند.

4- پسماندهای کشاورزی:

به پسماندهای ناشی از فعالیتهای تولیدی در بخش کشاورزی گفته می شود از قبیل فضولات، لاشه حیوانات (دام، طیور و آبزیان) محصولات کشاورزی فاسد یا غیر قابل مصرف.

5- پسماندهای صنعتی:

به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیتهای صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی صنایع گاز، نفت و پتروشیمی و نیروگاهی و امثال آن گفته می شود از قبیل براده ها، سرریزها و لجن های صنعتی. ج - مدیریت اجرایی پسماند: شخصیت حقیقی یا حقوقی است که مسؤول برنامه ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید، جمع آوری، ذخیره سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندها و همچنین آموزش و اطلاع رسانی در این زمینه می باشد.

1- دفع: کلیه روشهای از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها از قبیل بازیافت، دفن بهداشتی، زباله سوزی.

2- پردازش: کلیه فرآیندهای مکانیکی، شیمیایی، بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع گردد.

د - منظور از آلودگی همان تعریف مقرر در ماده (9) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب 1353/3/28 - است.

تبصره 1- پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی و کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند، جزو پسماندهای ویژه محسوب می شوند.

تبصره 2- فهرست پسماندهای ویژه از طرف سازمان، با همکاری دستگاههای ذی ربط تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید.

تبصره 3- پسماندهای ویژه پرتوزا تابع قوانین و مقررات مربوط به خود می باشند.

تبصره 4- لجن های حاصل از تصفیه فاضلابهای شهری و تخلیه چاههای جذبی فاضلاب خانگی در صورتی که خشک یا کم رطوبت باشند، در دسته پسماندهای عادی قرار خواهند گرفت.

ماده 3- مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاهها حسب مورد، استاندارد کیفیت و بهداشت محصولات و مواد بازیافتی و استفاده های مجاز آنها را تهیه نماید.

ماده 4- دستگاههای اجرایی ذی ربط موظفند جهت بازیافت و دفع پسماندها تدابیر لازم را به ترتیبی که در آیین نامه های اجرایی این قانون مشخص خواهد شد، اتخاذ نمایند. آیین نامه اجرایی مذکور می بایستی در برگیرنده موارد زیر نیز باشند:

- 1- مقررات تنظیم شده موجب گردد تا تولید و مصرف، پسماند کمتری ایجاد نماید.
- 2- تسهیلات لازم برای تولید و مصرف کالاهایی که بازیافت آنها سهل تر است، فراهم شود و تولید و واردات محصولاتی که دفع و بازیافت پسماند آنها مشکل تر است، محدود شود.
- 3- تدابیری اتخاذ شود که استفاده از مواد اولیه بازیافتی در تولید گسترش یابد.
- 4- مسؤولیت تامین و پرداخت بخشی از هزینه های بازیافت برعهده تولیدکنندگان محصولات قرار گیرد.

ماده 5- مدیریت های اجرایی پسماندها موظفند براساس معیارها و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ترتیبی اتخاذ نمایند تا سلامت، بهداشت و ایمنی عوامل اجرایی تحت نظارت آنها تامین و تضمین شود.

ماده 6- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و سایر رسانه هایی که نقش اطلاع رسانی دارند و همچنین دستگاههای آموزشی و فرهنگی موظفند جهت اطلاع رسانی و آموزش، جداسازی صحیح، جمع آوری و بازیافت پسماندها اقدام و با سازمانها و مسؤولین مربوط همکاری نمایند.

تبصره - وزارتخانه های جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور کاهش پسماندهای کشاورزی، موظفند نسبت به اطلاع رسانی و آموزش روستائیان و تولیدکنندگان اقدام لازم را به عمل آورند.

ماده 7- مدیریت اجرایی کلیه پسماندها غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به عهده شهرداریها و دهیاریها و در خارج از حوزه و وظایف شهرداریها و دهیاریها به عهده بخشداریهایی می باشد. مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی و ویژه به عهده تولیدکننده خواهد بود. در صورت تبدیل آن به پسماند عادی به عهده شهرداریها، دهیاریها و بخشداریها خواهد بود. تبصره - مدیریت های اجرایی می توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده 8 - مدیریت اجرایی می تواند هزینه های مدیریت پسماند را از تولیدکننده پسماند با تعرفه ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط شوراهای اسلامی بر حسب نوع پسماند تعیین می شود، دریافت نموده و فقط صرف هزینه های مدیریت پسماند نماید.

ماده 9 - وزارت کشور با هماهنگی سازمان موظف است برنامه ریزی و تدابیر لازم برای جداسازی پسماندهای عادی را به عمل آورده و برنامه زمان بندی آن را تدوین نماید. مدیریتهای اجرایی مندرج در ماده (7) این قانون موظفند در چارچوب برنامه فوق و در مهلتی که در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی می شود، کلیه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع آوری، بازیافت یا دفن نمایند.

ماده 10 - وزارت کشور موظف است در اجرای وظایف مندرج در این قانون ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، نسبت به تهیه دستورالعملهای تشکیلات و سامان دهی مدیریت اجرایی پسماندها در شهرداریها، دهیاریها و بخشداریها اقدام نماید.

ماده 11 - سازمان موظف است با همکاری وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در مورد پسماندهای پزشکی)، صنایع و معادن، نیرو و نفت (در مورد پسماندهای صنعتی و معدنی)، جهاد کشاورزی (در مورد پسماندهای کشاورزی) ضوابط و روشهای مربوط به

مدیریت اجرایی پسماندها را تدوین و در شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب برساند. وزارتخانه‌های مذکور مسئول نظارت بر اجرای ضوابط و روشهای مصوب هستند.

ماده 12- محل های دفن پسماندها بر اساس ضوابط زیست محیطی توسط وزارت کشور با هماهنگی سازمان و وزارت جهاد کشاورزی تعیین خواهد شد.

تبصره 1- شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است در طرحهای ناحیه ای جامع، مناطق مناسبی را برای دفع پسماندها در نظر بگیرد.

تبصره 2- وزارت کشور موظف است اعتبارات، تسهیلات و امکانات لازم را جهت ایجاد و بهره برداری از محل های دفع پسماندها رأساً یا توسط بخش خصوصی فراهم نماید.

ماده 13 - مخلوط کردن پسماندهای پزشکی با سایر پسماندها و تخلیه و پخش آنها در محیط و یا فروش، استفاده و بازیافت این نوع پسماندها ممنوع است.

ماده 14- نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع مقررات کنوانسیون بازل و با نظارت مرجع ملی کنوانسیون خواهد بود. نقل و انتقال درون مرزی پسماندهای ویژه تابع آئین نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده 15 - تولید کنندگان آن دسته از پسماندهایی که دارای یکی از ویژگی های پسماندهای ویژه نیز می باشند، موظفند با بهینه سازی فرآیند و بازیابی، پسماندهای خود را به حداقل برسانند و در مواردی که حدود مجاز در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی شده است، در حد مجاز نگهدارند.

ماده 16- نگهداری، مخلوط کردن، جمع آوری، حمل و نقل، خرید و فروش، دفع، صدور تخلیه پسماندها در محیط بر طبق مقررات این قانون و آیین نامه اجرایی آن خواهد بود. در غیر این صورت اشخاص متخلف به حکم مراجع قضایی به جزای نقدی در بار اول برای پسماندهای عادی از پانصد هزار (500/000) ریال تا یکصد میلیون (100/000/000) ریال و در صورت تکرار، هر بار به دو برابر مجازات قبلی در این ماده محکوم می شوند.

متخلفین از حکم ماده (13) به جزای نقدی از دو میلیون (2/000/000) ریال تا یکصد میلیون (100/000/000) ریال و در صورت تکرار به دو برابر حداکثر مجازات و در صورت تکرار مجدد هر بار به دو برابر مجازات بار قبل محکوم می شوند.

ماده 17- متخلفین از حکم ماده (14) این قانون موظفند پسماندهای مشمول کنوانسیون بازل را به کشور مبدأ اعاده و یا در صورت امکان معدوم کردن در داخل تحت نظارت و طبق نظر سازمان (مرجع ملی کنوانسیون مذکور در ایران) با هزینه خود به نحو مناسب دفع نمایند. در غیر این صورت به مجازاتهای مقرر در ماده (16) محکوم خواهند شد.

ماده 18- در شرایطی که آلودگی، خطر فوری برای محیط و انسان دارد، با اخطار سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، متخلفین و عاملین آلودگی موظفند فوراً اقداماتی را که منجر به بروز آلودگی و تخریب محیط زیست می شود متوقف نموده و بلافاصله مبادرت به رفع آلودگی و پاکسازی محیط نمایند. در صورت استنکاف، مرجع قضایی خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و متخلفین و عاملین را علاوه بر پرداخت جریمه تعیین شده، ملزم به رفع آلودگی و پاکسازی خواهد نمود.

ماده 19- در تمام جرایم ارتكابی مذکور، مرجع قضایی مرتکبین را علاوه بر پرداخت جریمه به نفع صندوق دولت، به پرداخت خسارت به اشخاص و یا جبران خسارت وارده بنا به درخواست دستگاه مسؤول محکوم خواهد نمود.

ماده 20- خودروهای تخلیه کننده پسماند در اماکن غیر مجاز، علاوه بر مجازاتهای مذکور، به یک تا ده هفته توقیف محکوم خواهند شد.

ماده 21- در آمد حاصل از جرایم این قانون به حساب خزانه داری کل کشور واریز و همه ساله معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی می شود، در اختیار دستگاههایی که در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهند شد، قرار خواهد گرفت تا صرف آموزش، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و رفع آلودگی ناشی از پسماندها، حفاظت از محیط زیست و تأمین امکانات لازم در جهت اجرای این قانون گردد.

ماده 22- آئین نامه اجرایی این قانون توسط سازمان با همکاری وزرات کشور و سایر دستگاههای اجرایی ذیربط حداکثر ظرف مدت شش ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده 23- نظارت و مسؤولیت حسن اجرای این قانون بر عهده سازمان می باشد.
قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و نه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1383/3/9 به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

غلامعلی حداد عادل
رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره: 88482/ت32561ه

تاریخ: 1384/5/10

بسمه تعالی

هیئت وزیران در جلسه مورخ 1384/5/5 بنا به پیشنهاد شماره 57383-1 مورخ 1383/12/16 سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (22) قانون مدیریت پسماندها مصوب 1383 آئین نامه اجرائی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

آئین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

- ماده 1- علاوه بر عبارات و اصطلاحات مندرج در ماده (2) قانون مدیریت پسماندها - مصوب 1383-، عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می رود:
- 1- قانون: قانون مدیریت پسماندها-مصوب 1383-
 - 2- جداسازی: جدا کردن زباله ها از یکدیگر
 - 3- بازیافت: فرآیند تبدیل پسماند به مواد یا انرژی قابل استفاده مجدد
 - 4- کار گروه ملی: کار گروه ملی مدیریت پسماندها
 - 5- صندوق: صندوق ملی محیط زیست (موضوع بند "ب" ماده (68) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب 1383-)
 - 6- موسسه استاندارد: موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
 - 7- جزء ویژه: آن دسته از پسماندهای ویژه ایجاد شده توسط اشخاصی که عمدتاً تولید کننده پسماند عادی هستند
 - 8 سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست
- ماده 2- برای دستیابی به هماهنگی بین دستگاه های مذکور در قانون، کار گروه ملی با ترکیب زیر تشکیل میشود:
- 1- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست (رئیس گروه)
 - 2- معاون وزارت کشور (رئیس سازمان شهرداری ها و دهیاریهای کشور)
 - 3- معاون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

4- معاون وزارت صنایع و معادن

5- معاون وزارت نفت

6- معاون وزارت نیرو

7- معاون وزارت جهاد کشاورزی

8- معاون موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی

9- معاون سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

10- معاون سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

11- معاون شهرداری تهران

12- معاونان سایر دستگاهها حسب مورد

تبصره: کار گروه استانی جهت هماهنگی در سطح استان با ترکیب مدیران دستگاه های مذکور در استان به مسئولیت معاون امور عمرانی استانداری و دبیری مدیر کل دفتر شهری و روستایی استانداری تشکیل میگردد. کار گروه مذکور می تواند در صورت لزوم کار گروه های شهرستانی را با ترکیب مشابه به مسئولیت معاون فرماندار در سطح شهرستانها تشکیل دهد.

ماده 3- وظایف کار گروه ملی با رعایت قانون به شرح زیر می باشد:

- 1- تدوین، تنظیم و بازنگری جداول فهرست پسماندهای موضوع تبصره (2) ماده (2) قانون برای تصویب در شورای عالی حفاظت محیط زیست. دستگاهها باید فهرست پسماندهای ویژه مورد نظر خود را به کار گروه ملی اعلام نمایند و دستگاههای پیشنهاد دهنده در هنگام بررسی موارد پیشنهادی خود با حق رای در کار گروه حضور می یابند.
- 2- ایجاد هماهنگی بین دستگاهها، برای پیشنهاد استانداردهای مقرر در قانون به موسسه استاندارد.
- 3- ایجاد هماهنگی بین دستگاههای مجری قانون در اجرای امور فرهنگی، آموزشی و اطلاع رسانی.
- 4- پیشنهاد اصلاح فهرست موضوع ماده (12) آئین نامه ناظر بر اخذ هزینه های بازیافت از تولید کنندگان و وارد کنندگان.

5- پیشنهاد برای گسترش استفاده از مواد اولیه بازیافتی .

6- پیشنهاد ضوابط و دستورالعملهای مربوط به :

الف - دفع، پردازش و بازیافت پسماندها

ب - حدود تشخیص پسماندهای ویژه

پ - شیوه های تولید و مصرف به نحوی که پسماند کمتری ایجاد شود .

ت - چگونگی واگذاری مدیریت اجرایی پسماندها به اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی سرمایه گذاری در امور مدیریت پسماندها.

7-ارائه سایر پیشنهادهای مرتبط با مدیریت پسماندها.

ماده 4: مدیریت های اجرایی پسماندهای عادی باید طرح جامع و تفصیلی مدیریت پسماند را به گونه ای تهیه کنند که در مراکز استانها و همچنین شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر تا پایان سال 1390 و در سایر شهرها و روستاها تا پایان سال 1392 همه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع آوری نمایند.

تبصره 1- طرح جامع یاد شده در کار گروه تبصره ماده (2) این آیین نامه و طرح تفصیلی آن در شورای اسلامی مربوط تصویب می شود.

تبصره 2- جزء ویژه پسماندهای عادی و کشاورزی، پسماند عادی محسوب نشده اما مدیریت اجرائی آن به عهده مدیریت اجرائی پسماند عادی میباشد که در برنامه راهبردی مدیریت پسماند عادی، اجزای آن پیش بینی خواهد شد.

تبصره 3- اعتبارات مورد نیاز برای آموزش و اطلاع رسانی پسماندها توسط وزارت کشور (سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور) تامین خواهد شد.

ماده 5: وزارت کشور باید با هماهنگی سازمان شیوه نامه های اجرایی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی و پسماند ویژه تبدیل شده به پسماند عادی از قبیل تولید، ذخیره سازی، جمع آوری، جدا سازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع را با رعایت ماده (11) قانون، شش ماه پس از ابلاغ این آئین نامه تهیه و به مورد اجرا گذارد.

تبصره: شیوه نامه های موضوع این ماده پس از تهیه و انتشار در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران به منزله اعلام بوده و لازم الاجرا می باشد

ماده 6- وزارت کشور موظف است:

1- ضوابط، مقررات و دستورالعملهای قانونی را به مدیریتهای اجرایی پسماند عادی و شوراهای اسلامی ابلاغ نماید.

2- بانک اطلاعاتی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی را تهیه و برای تکمیل بانک اطلاعاتی جامع پسماندها به سازمان ارائه نمایند.

3- محل دفع پسماندهای عادی را بر اساس ضوابط زیست محیطی و با هماهنگی سازمان و وزارت جهاد کشاورزی تعیین نماید.

4- شیوه نامه انعقاد قرار داد و ارجاع عملیات مدیریت پسماند به اشخاص حقیقی و حقوقی
ذیصلاح را تهیه نماید.

5- شیوه نامه های اجرائی سازماندهی اشخاص حقیقی و حقوقی که قبل از تصویب قانون و
آئین نامه در عملیات مدیریت پسماند عادی فعالیت داشته اند را تهیه نماید .

6- با وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی در تهیه شیوه نامه موضوع ماده (5) قانون
همکاری نماید.

ماده 7- محل های دفع تعیین شده پسماندها در صورت لزوم، با اجرای مفاد قانون نحوه خرید و
تملک در اختیار مدیریت های اجرایی پسماندها قرار گرفته تا طبق ضوابط و مقررات مربوطه بهره
برداری گردد.

ماده 8- تولیدکنندگان پسماند عادی و اشخاص حقیقی و حقوقی مسئول مراکز و مجتمع هائی که
پسماند عادی تولید می کنند، از قبیل ساکنین منازل ف، مدیران و متصدیان مجتمع ها و شهرکها ،
اردوگاهها ، سربازخانه ها ، واحدها و مجتمع های تجاری ، خدماتی ، آموزشی ، تفریحی و
تفرجگاهی در قبال مدیریت اجرایی پسماند عادی پاسخگو بوده و ملزم به رعایت مقررات و شیوه
نامه های آئین نامه می باشند.

ماده 9- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به عملیات ساختمانی و عمرانی از هر قبیل در
سطح شهر ، روستا و بخش می نمایند باید مقررات و شیوه نامه های مربوط در خصوص جدا
سازی ، دخیره و انتقال نخاله های ساختمانی را رعایت نمایند .

ماده 10- بخشداری ها باید براساس شیوه نامه های ارسالی از طرف وزارت کشور نسبت به جمع
آوری، حمل و دفع پسماندهای عادی بین راهی از قبیل پسماندهای رستورانها، پمپ بنزین ها و سایر
تأسیسات اطراف راهها و حریم راهها اقدام نمایند.

تبصره- راهداریها باید در مدیریت پسماندهای حریم جاده ها و اماکن بین راهی با بخشداری ها
همکاری نمایند.

ماده 11 - کلیه مراکز تولید کننده پسماندهای ویژه همچنین تولید کنندگان جزء ویژه پسماند عادی (
خانگی) باید نسبت به جداسازی پسماندهای ویژه از پسماندهای عادی در محل تولید اقدام نمایند.

ماده 12- تولید کنندگان و واردکنندگان اقلام مشروح زیر باید پسماند حاصل از کالاهای خود را
بازیافت نمایند. در صورتی که نتوانند به این امر اقدام نمایند، باید برابر نیم در هزار ارزش کالا را
همزمان با فروش و یا ورود به صندوق پرداخت نمایند. صندوق باید به نسبت بازیافت پسماند

حاصل از هر یک از اقلام مزبور، مبالغ دریافتی را در اختیار واحدهای بازیافت کننده آن قلم از پسماند قرار دهد. متخلفین به مجازاتهای تعیین شده در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد.

1- مواد پلیمری از قبیل پلاستیک ها، PET و لاستیک

2- کالاهای شیشه ای، کریستال

3- اشیای ساخته شده از فلزات ساده و آلیاژی

4- اشیای ساخته شده از چوب و نئوپان

5- کالاهای ساخته شده از کاغذ و مقوا

6- انواع روغنهای روانکار

7- کالاهایی که حداقل از دو جزء شیشه، فلز، پلیمر، سلولز تشکیل شوند

8- لوازم برقی و الکترونیکی

9- انواع مصالح ساختمانی از نوع کانی های غیر فلزی

تبصره 1- واحدهای تولیدی که از مواد اولیه بازیافتی استفاده می کنند، به ازای استفاده از اینگونه مواد از پرداخت مبلغ تعیین شده معاف خواهند بود.

تبصره 2- واحدهای تولیدی که محصولات خود را صادر می کنند و یا وارد کنندگانی که کالای خود را مرجوع می کنند، به ازای میزان کالای صادر شده و یا مرجوعی، از پرداخت مبلغ تعیین شده معاف خواهند بود.

تبصره 3- تجدید نظر در اقلام و مبلغ مذکور حسب مورد پس از طرح در کارگروه ملی با پیشنهاد سازمان و تصویب هیات وزیران خواهد بود.

ماده 13- تولیدکنندگان، واردکنندگان و کسانی که مسئولیت بسته بندی مواد و محصولاتی که منجر به ایجاد پسماندهای ویژه می گردند (از جمله سموم و کودهای شیمیایی) باید نحوه استفاده،

نگهداری، حمل و نقل و دفع پسماندهای حاصل از مصرف و نیز اشیاء و موارد آلوده شده به آنها را پس از تأیید مراجع ذیربط، بر روی بسته بندی درج نمایند.

ماده 14- وزارت امور اقتصادی و دارائی باید از طریق گمرکات، از ورود کالاهائی که بر اساس فهرست اعلام شده از سوی سازمان، دارای پسماند ویژه غیر مجاز می باشد جلوگیری نماید.

ماده 15- سازمان باید نسبت به تدوین فهرست کالاهائی که پس از مصرف، پسماند بیشتر یا پسماند با بازیافت مشکل تر و یا پسماند خطرناک ایجاد می کنند اقدام و شیوه نامه نحوه مدیریت آنها را تهیه و حسب مورد به دستگاه ذیربط اعلام نماید.

ماده 16- موسسه استاندارد باید ظرف یک سال پس از ابلاغ این آیین نامه استانداردهای زیر را تدوین نماید:

1- استاندارد کاغذ و پلاستیک بازیافتی و موارد مجاز استفاده آنها از جنبه های فنی و بهداشتی.

2- استانداردهای کودآلی به خصوص کود کمپوست حاصل از پردازش پسماندهای عادی و کشاورزی.

3- استاندارد تاسیسات و تجهیزات مرتبط با مدیریت پسماندها از جمله دستگاه های زباله سوز و نوع پسماندهای مورد پذیرش از جنبه فنی و بهداشتی.

4- استاندارد علائم نشان دهنده نوع و جنس پلاستیک ها و نیز پلاستیک های قابل تجزیه در طبیعت.

5- استاندارد سایر مواردی که حسب مورد از سوی کار گروه ملی پیشنهاد می شود.

ماده 17 - واحدهای بازیافت که با ضوابط زیست محیطی سازمان تطابق داشته باشند، از حداکثر تسهیلاتی که برای احداث و ادامه فعالیت واحدهای صنعتی در نظر گرفته می شود برخوردار خواهند بود.

تبصره 1: در صورت پرداخت هر گونه یارانه یا تعلق نرخ ترجیحی برای حمایت از انواع کود شیمیائی، کودهای کمپوست نیز به همان میزان بهره مند خواهند شد.

تبصره 2: وزارت نیرو باید برق حاصل از بازیافت را بر اساس تصویب نامه شماره 16825/ت 33188 مورخ 1384/4/8 خریداری نماید.

ماده 18- سازمان مدیریت و برنامه ریزی باید با همکاری دستگاههای اجرایی ذیربط در هر مورد، نسبت به تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران ذیصلاح حقیقی و حقوقی اقدام نماید

ماده 19- تولید کنندگان پسماندهای ویژه مندرج در جدول شماره (1) ملزم به کاهش مقدار و یا شدت آلودگی پسماندها مطابق جدول مذکور بوده و باید پسماند تولیدی و ظرفیت فعالیت خود را در

فرم های اظهارنامه ثبت و به سازمان گزارش نمایند. جدول مذکور حسب مورد با پیشنهاد سازمان (کار گروه ملی) و تصویب هیات وزیران قابل تغییر می باشد.

متخلفین از مفاد این ماده به حداکثر مجازات مقرر در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد. سازمان باید ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این آئین نامه، نسبت به تهیه فرمهای اظهار نامه مربوط اقدام نماید .

جدول شماره (1) : موضوع ماده (19)

تولید کنندگان پسماند	نوع پسماندها	میزان پسماند و یا مشخصات آن
واحدهای تصفیه دوم روغن	مجموع پسماندها	حداکثر تا 20 درصد وزن روغن پایه تولیدی
واحدهای کلر الکالی با سل جیوه	پسماندهای جیوه ای خشک	حداکثر تا 2/5 درصد وزن کلر تولیدی
تولید روی به روش انحلال در اسید	مجموع پسماندها	حداکثر تا 4 برابر وزن روی تولیدی

ماده 20- کلیه تولیدکنندگان ، وارد کنندگان و توزیع کنندگان کالا و مواد باید مشخصات، مقدار و نحوه مدیریت پسماند ویژه خود را به شرح مندرج در اظهارنامه، به سازمان و دستگاه ذیربط ارائه نمایند. متخلفین از مفاد این ماده به مجازاتهای مقرر در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد.

ماده 21- پسماندهای دامپزشکی به عنوان پسماندهای ویژه کشاورزی، مشمول ماده (11) قانون می باشند. ماده 22- سازمان باید با رعایت ماده (11) قانون، بر اساس کمیت و کیفیت پسماندهای ویژه صنعتی ، محلهای مناسب دفع آنها را مطالعه و به وزارتخانه های کشور و صنایع و معادن پیشنهاد نماید .

ماده 23- سازمان باید ضوابط زیست محیطی محل های دفع و دفن پسماندها اعم از ویژه و عادی را تعیین میزان و به دستگاههای ذیربط اعلام نماید.

ماده 24- سازمان حسب مورد مرجع تشخیص حد تبدیل پسماند ویژه و عادی به یکدیگر بر اساس تعیین میزان و غلظت عامل خطرناک در پسماند می باشد .

ماده 25 - دستگاههای ذیربط باید قبل از صدور مجوز دفن زباله ها و پسماندها نسبت به استعلام و اخذ تاییدیه وزارت نیرو در زمینه عدم تاثیر پذیری منابع آبی اقدام نماید.

ماده 26- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور باید در شرح خدمات مشاوران تهیه کننده طرحهای توسعه و عمران، اجرای تبصره (1) ماده (12) قانون را منظور نماید.

ماده 27- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باید تا شش ماه پس از ابلاغ این آئین نامه، معیارها و ضوابط موضوع ماده (5) قانون را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده 28- مدیریت اجرایی پسماندها باید از خدمات کارشناسان و متخصصین واجد شرایط (به طور ترجیحی بهداشت محیط و محیط زیست) استفاده نمایند..

ماده 29- مراجع مسئول موضوع ماده (7) قانون مدیریت پسماندها، به منظور کنترل انتشار آلودگی های ناشی از انتقال زباله ها و پسماندها به منابع آبی به ویژه منابع تامین کننده آب شرب از دفع پسماندهای موجود در آبراهه ها، منابع آبی و مخازن پشت سدها جلوگیری نمایند.

ماده 30- سوزاندن پسماند در محیط آزاد و یا در پسماند سوزهای غیر استاندارد و مغایر با ضوابط و شیوه نامه های مربوط، ممنوع است.

ماده 31- تخلیه کنندگان پسماندهای ویژه در اماکن غیر مجاز و همچنین خودروهای تخلیه کننده پسماندهای ویژه حسب مورد، به حداکثر مجازاتهای تعیین شده در مواد (16) و (20) قانون محکوم خواهند شد.

ماده 32- سازمان باید تا یکسال پس از ابلاغ این آیین نامه، بانک اطلاعاتی جامع پسماندها را با همکاری دستگاهها و مدیریت های اجرایی زیربط تهیه نماید.

ماده 33- نقل و انتقال درون مرزی پسماندهای ویژه، تابع آئین نامه اجرایی حمل و نقل مواد خطرناک (موضوع تصویب نامه شماره 44870/ت/22029هـ- مورخ 1380/12/27 هیات وزیران) و اصلاحیه های بعدی آن خواهد بود.

ماده 34- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه می نمایند باید مفاد کنوانسیون بازل را رعایت نموده و اطلاعات لازم را در اختیار سازمان (مرجع ملی کنوانسیون بازل) قرار دهند. اشخاص حقیقی و حقوقی که مفاد کنوانسیون را رعایت نکنند یا اطلاعات نادرست به سازمان ارائه نمایند به حداکثر مجازاتهای تعیین شده در ماده (16) قانون محکوم خواهند شد.

ماده 35- زباله های دریایی و مصالح لایروبی تابع ضمیمه پنجم کنوانسیون MARPOL و کنوانسیون دفع مواد زاید در دریا بوده و کار گروه ملی باید در تدوین ضوابط و شیوه نامه های مربوط، مفاد کنوانسیون مزبور را لحاظ نماید.

ماده 36 - نیروهای انتظامی و مامورین سازمان ، همچنین مامورین وزارت کشور ، شهرداریها ، دهیارها و بخشدارها در صورتی که وظایف ضابطین قوه قضایه را زیر نظر دادستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای قانون و آئین نامه و شیوه نامه های ناشی از آن در ردیف ضابطین قوه قضایه قرار می گیرند .

وزارتخانه های کشور و دادگستری باید زمینه های آموزش، تنظیم و تدوین شیوه نامه نحوه اقدام ماموران مذکور را فراهم آورند. مامورین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ، وزارت جهاد کشاورزی ، وزارت نیرو باید نسبت به شناسایی، گزارش و پیگیری از تخلفهای مرتبط با این قانون اقدام نمایند .

ماده 37- دستگاه های مذکور در تبصره ماده (6) قانون، باید در اجرای تکالیف این تبصره ،برنامه سالانه خود را تنظیم و اعتبارات لازم را پیش بینی تا در قانون بودجه گنجانده شود.

ماده 38- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور باید اعتبارات لازم جهت اجرایی شدن این آیین نامه را در لوایح بودجه پیش بینی نماید .

ماده 39-دستگاههای مشمول ماده (21) قانون عبارتند از: وزارت کشور(بخشدارها)، سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور(شهرداریها و دهیارها)، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنایع و معادن، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت راه و ترابری.

محمد رضا عارف

معاون اول رئیس جمهور

ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته

بر اساس ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته، تمام اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به تأسیس مرکز درمانی اعم از بیمارستان، درمانگاه و کلینیک می‌کنند، موظف‌اند، برنامه مدیریت اجرایی پسماند واحد یادشده را به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برسانند.

کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست در جلسه مورخ 1386/12/19، بنا به پیشنهاد شماره 3916-1 مورخ 1386/7/1 سازمان حفاظت محیط‌زیست و به استناد ماده 11 قانون مدیریت پسماندها - مصوب 1383 - و با رعایت جزء 3 بند «ج» مصوبه شماره 190156061 مورخ 1386/4/24، شورای عالی اداری، ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته را به شرح زیر تصویب کرد:

فصل اول - اهداف

ماده یک - اجرای این ضوابط برای دستیابی به اهداف زیر است:

الف - حفظ سلامت عمومی و محیط‌زیست در مقابل اثرهای نامطلوب پسماندهای پزشکی.

ب - اطمینان از مدیریت اجرایی مناسب و ضابطه‌مند پسماندهای پزشکی.

پ - ایجاد رویه‌ای مناسب و ضابطه‌مند برای تولید، حمل، نگهداری، تصفیه، امحا و دفع پسماندهای پزشکی.

فصل دوم - تعاریف

ماده 2 - عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - قانون مدیریت پسماندها: منظور قانون مدیریت پسماندها - مصوب 1383 - است.

ب - سازمان: سازمان حفاظت محیط‌زیست.

پ - وزارت: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

ت - پسماندهای پزشکی ویژه: به تمام پسماندهای عفونی و زیان‌آور ناشی از بیمارستان‌ها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاه‌های تشخیص طبی و سایر

مراکز مشابه که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک مانند سمیت، بیماری‌زایی، قابلیت انفجار یا اشتغال، خوردگی و مشابه آن که به مراقبت

ویژه (مدیریت خاص) نیاز دارند، گفته می‌شود.

ث - چهار دسته اصلی پسماند پزشکی: 1 - پسماند عفونی 2 - پسماند تیز و برنده 3 - پسماند شیمیایی و دارویی 4 - پسماند عادی.

ج_بی خطر سازی: اقدام‌هایی که ویژگی خطرناک بودن پسماند پزشکی را رفع کند.

چ_ سایر تعاریف مندرج در این ضوابط همان تعاریف قانون و آیین‌نامه اجرایی مدیریت پسماندها خواهد بود.

فصل سوم_ حدود و اختیارات

ماده 3_ وزارت، مسؤول نظارت بر اجرای ضوابط و روش‌های مصوب است.

ماده 4_ اجرای ضوابط و روش‌های مصوب برای تمام اشخاص حقیقی و حقوقی که پسماندهای پزشکی را در هر شکلی تولید، تفکیک، جداسازی،

جمع‌آوری، دریافت، ذخیره، حمل، تصفیه، دفع یا مدیریت می‌کنند، الزامی است.

ماده 5_ مدیریت‌های اجرایی پسماند موظف‌اند، براساس معیارها و ضوابط وزارت تربیتی اتخاذ کنند تا سلامت، بهداشت و ایمنی عوامل اجرایی تحت

نظارت آنها تأمین و تضمین شود.

ماده 6_ تولیدکنندگان پسماند موظف‌اند، برای کاهش میزان تولید پسماند برنامه عملیاتی داشته باشند.

ماده 7_ تمام اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به تأسیس مرکز درمانی اعم از بیمارستان، درمانگاه و کلینیک می‌کنند، موظف‌اند، برنامه مدیریت

اجرایی پسماند واحد یادشده را به تأیید وزارت برسانند.

ماده 8_ پسماندهای پزشکی ویژه براساس تعریف مندرج در قانون، تا قبل از زمانی که تبدیل به پسماند عادی شوند، به عنوان پسماند ویژه محسوب

می‌شوند.

فصل چهارم_ طبقه‌بندی پسماندهای پزشکی

ماده 9_ طبقه‌بندی پسماندهای پزشکی به شرح زیر است:

الف_ عادی (شبه خانگی).

ب_ پسماندهای ناشی از مراقبت‌های پزشکی (پسماندهای پزشکی ویژه).

در جدول پیوست شماره یک که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیأت وزیران» تأیید شده، فهرست شرح تفصیلی این پسماندها ارایه شده است.

فصل پنجم_ تفکیک، بسته‌بندی و جمع‌آوری

ماده 10_ تمام مراکز تولیدکننده پسماند پزشکی (اعم از بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها، مراکز بهداشت، آزمایشگاه‌ها، مراکز تزریق، رادیولوژی‌ها، دندانپزشکی‌ها،

فیزیوتراپی‌ها، مطب‌ها و سایر مراکز تولید پسماند پزشکی) موظف‌اند، در مبدا C تولید، پسماندهای عادی و پسماندهای پزشکی ویژه خود را با رعایت موارد

زیر جمع‌آوری، تفکیک و بسته‌بندی کنند.

ماده 11 _ به منظور مدیریت بهینه پسماند، مراکز تولیدکننده پسماند پزشکی (اعم از بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها، مراکز بهداشت، آزمایشگاه‌ها، مراکز تزریق،

رادیولوژی‌ها، دندانپزشکی‌ها، فیزیوتراپی‌ها، مطب‌ها و سایر مراکز تولید پسماند پزشکی) موظف‌اند، اقدام‌های زیر را انجام دهند :

الف _ ترجیح بر استفاده از کالاهایی با تولید پسماند کمتر و غیرخطرناک (در مورد پسماندهای عادی (شبه خانگی) بیمارستانی، کالاهایی با تولید پسماند قابل بازیافت).

ب _ مدیریت و نظارت مناسب بر مصرف.

پ _ جداسازی دقیق پسماند عادی از پزشکی ویژه در مبدا **C** تولید پسماند.

ت _ ترجیح بر استفاده از محصولات کم‌خطرتر به جای **PVC**، استفاده از رنگ‌های کم‌خطرتر به جای رنگ‌های با پایه فلزی.

ث _ اولویت استفاده از :

1- پاک‌کننده‌های زیست‌تجزیه‌پذیر.

2- مواد شیمیایی ایمن‌تر.

3- استفاده از مواد با پایه آب به جای مواد با پایه حلال.

ماده 12 _ هر واحد باید برنامه عملیاتی مدیریت پسماند پزشکی ویژه خود را تهیه و در صورت مراجعه نمایندگان سازمان یا وزارت ارابه دهد.

ماده 13 _ تولیدکنندگان پسماند پزشکی موظف‌اند، پسماندهای تولیدی خود را شناسایی و آمار تولید را به تفکیک «عفونی»، «تیز و برنده»، «شیمیایی -

دارویی» و «عادی» به صورت روزانه ثبت کنند.

ماده 14 _ تولیدکنندگان باید پسماندهای پزشکی ویژه را به منظور اطمینان از حمل‌ونقل بی‌خطر، کاهش حجم پسماندهای پزشکی ویژه، کاهش هزینه‌های

مدیریت پسماند و بهینه‌سازی و اطمینان از امحا، از جریان پسماندهای عادی مجزا کنند.

تبصره _ تفکیک انواع مختلف پسماندهای پزشکی برحسب چهار دسته اصلی از یکدیگر ضروری است.

ماده 15 _ تمام پسماندهایی که روش امحای آنها یکسان است نیاز به جداسازی و تفکیک از یکدیگر ندارند.

ماده 16 _ پسماندهای حاوی فلزات سنگین خطرناک باید به طور جداگانه تفکیک شود.

ماده 17 _ در صورت مخلوط شدن پسماند عادی با یکی از پسماندهای عفونی، شیمیایی، رادیواکتیو و نظایر آن خارج کردن آن ممنوع است.

ماده 18_ پسماندهای پزشکی بلافاصله پس از تولید باید در کیسه‌ها، ظروف یا محفظه‌هایی قرار داده شوند که شرایط مندرج در این بخش را دارا باشند. تبصره_ در صورتی که از روش اتوکلاو برای تصفیه پسماند استفاده می‌شود لازم است که کیسه پلاستیکی پسماندهای عفونی و **Safety Box** قابل اتوکلاو کردن باشد.

ماده 19_ بسته‌بندی پسماند پزشکی ویژه باید به گونه‌ای صورت پذیرد که امکان هیچگونه نشت و سوراخ و پاره شدن را نداشته باشد.

تبصره_ از آنجایی که بسته‌های حاوی پسماند، به طور معمول حجم زیادی را اشغال می‌کنند، این بسته‌ها نباید پیش از تصفیه یا دفع فشرده شوند.

ماده 20_ اعضا و اندام‌های قطع شده بدن و جنین مرده طبق احکام شرع جمع‌آوری و تفکیک می‌شود.

ماده 21_ پسماندهای تفکیک شده باید در ظروف و کیسه‌هایی به شرح جدول شماره یک پیوست شماره 3 که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیأت وزیران»

تأیید شده است، نگهداری شوند.

ماده 22_ تمام پسماندهای تیز و برنده باید در ظروف ایمن (**Safety Box**) جمع‌آوری و نگهداری شود که این ظروف باید دارای ویژگی‌های زیر

باشند :

الف_ به آسانی سوراخ یا پاره نشوند.

ب_ بتوان به آسانی در آن را بست و مهر و موم کرد.

پ_ دهانه ظرف باید به اندازه‌ای باشد که بتوان پسماند را بدون اعمال فشار دست، در ظروف انداخت و خارج کردن آنها از ظرف ممکن نباشد.

ت_ دیواره‌های ظرف نفوذناپذیر باشد و سیالات نتوانند از آن خارج شوند.

ث_ پس از بستن در، از عدم خروج مواد از آن اطمینان حاصل شود.

ج_ حمل و نقل ظرف آسان و راحت باشد.

ماده 23_ از کیسه‌های پلاستیکی برای جمع‌آوری و نگهداری پسماندهای تیز و برنده استفاده نشود .

ماده 24_ دستگاه متراکم کننده و فشرده‌ساز و خردکننده نباید در مورد پسماندهای پزشکی استفاده شود مگر آنکه قبل از استفاده از دستگاه یادشده یا

هم‌زمان، ضد عفونی یا بی‌خطر سازی پسماندها، انجام شده باشد. ظروف جمع‌آوری پسماندهای تیز و برنده نیز نباید به وسیله هیچ دستگاهی متراکم شوند.

ماده 25_ کیسه‌های پلاستیکی حداقل باید دارای ویژگی‌های زیر باشند :

الف_ برای جمع‌آوری و نگهداری پسماندهای غیر از پسماندهای تیز و برنده استفاده شوند.

ب_ بیش از دو سوم ظرفیت پر نشوند تا بتوان در آنها را به خوبی بست.

پ_ با منگنه یا روش‌های سوراخ‌کننده دیگر بسته نشوند.

ماده 26_ ظروف با دیواره‌های سخت حداقل باید دارای ویژگی‌های زیر باشند :

الف_ در برابر نشت، ضربه‌های معمولی و شکستگی و خوردگی مقاوم باشند.

ب_ باید پس از هر بار استفاده بررسی و کنترل شود تا از تمیز بودن، سالم بودن و عدم نشت اطمینان حاصل شود.

پ_ ظروف معیوب نباید مورد استفاده مجدد قرار گیرند.

ماده 27_ مایعات، محصولات خونی و سیالات بدن نباید در کیسه‌های پلاستیکی ریخته و حمل شوند مگر آنکه در ظروف یا کیسه‌های مخصوص باشند.

ماده 28_ جنس ظروف نگهداری پسماند باید با روش تصفیه یا امحا سازگاری داشته باشد، همچنین ظروف پلاستیکی باید از پلاستیک‌های فاقد ترکیب‌های

هالوژن ساخته شده باشند.

ماده 29_ پسماندهای سیتوتوکسیک باید در ظروف محکم و غیرقابل نشت نگهداری شوند.

ماده 30_ پسماندهای پزشکی باید پس از جمع‌آوری در ظروف و کیسه‌های شرح داده شده در جدول شماره یک پیوست شماره 3 که به مهر «پیوست

تصویبانه هیأت وزیران» تأیید شده است، برای نگهداری و حمل، در داخل سطل با رنگ‌های مشخص قرار داده شوند. این سطل‌ها در صورتی که قابل

استفاده مجدد باشند باید پس از هر بار خالی شدن، شسته و ضدعفونی شوند.

تبصره_ برای رفع آلودگی و گندزدایی از سطل‌ها، از روش‌های زیر استفاده می‌شود :

الف_ شست‌وشو با آب داغ حداقل 82 درجه سانتیگراد 180 درجه فارنهایت) به مدت حداقل 15 ثانیه

ب_ گندزدایی با مواد شیمیایی زیر به مدت دست کم سه دقیقه.

1- محلول هیپوکلریت **ppm 500** کلر قابل دسترس.

2- محلول فنل **ppm500** عامل فعال.

3- محلول ید **ppm100** ید قابل دسترس.

4- محلول آمونیوم کواترنری **ppm400** عامل فعال.

5- سایر مواد گندزدای دارای مجوز با طیف متوسط.

ماده 31_ از سطوح شیب دار نباید برای انتقال و جابه‌جایی پسماندهای عفونی استفاده کرد.

ماده 32_ مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است، با همکاری وزارت و سایر دستگاه‌های اجرایی حسب مورد، استانداردهای ماده 3 قانون

و ماده 16 آیین‌نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها مربوط به پسماندهای پزشکی را ظرف سه ماه تهیه کند.

ماده 33_ بر چسب‌گذاری باید دارای ویژگی‌های زیر باشد :

الف_ هیچ کیسه محتوی پسماند نباید بدون داشتن برچسب و تعیین نوع محتوای کیسه از محل تولید خارج شود.

ب_ کیسه‌ها یا ظروف حاوی پسماند باید برچسب‌گذاری شوند.

پ_ بر چسب‌ها با اندازه قابل خواندن باید روی ظرف یا کیسه چسبانده یا به صورت چاپی درج شوند.

ت_ برچسب در اثر تماس یا حمل، نباید به آسانی جدا یا پاک شود.

ث_ برچسب باید از هر طرف قابل مشاهده باشد.

ج_ نماد خطر مشخص کننده نوع پسماند باید به شکل مندرج در جدول شماره 2 پیوست شماره 3 که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیأت وزیران» تأیید شده

است، برای پسماند عفونی و پسماند رادیواکتیو و پسماند سیتوتوکسیک باشد.

ح_ روی برچسب باید مشخصات زیر ذکر شود :

1- نام، نشانی و شماره تماس تولیدکننده.

2- نوع پسماند.

3- تاریخ تولید و جمع‌آوری.

4- تاریخ تحویل.

5- نوع ماده شیمیایی.

6- تاریخ بی‌خطر سازی.

ماده 34_ مسئولان حمل و نقل پسماند، موظف‌اند، از تحویل گرفتن پسماندهای فاقد برچسب خودداری کنند.

ماده 35_ وقتی سه چهارم ظروف و کیسه‌های محتوی پسماند پزشکی ویژه، پر شد باید پس از بستن، آنها را جمع‌آوری کرد.

ماده 36_ پسماندهای عفونی و عادی باید همه روزه (یا در صورت لزوم چند بار در روز) جمع‌آوری و به محل تعیین شده برای ذخیره موقت پسماند،

حمل شوند.

ماده 37_ باید جای کیسه‌ها و ظروف مصرف شده، بلافاصله کیسه‌ها و ظروفی از همان نوع قراردادده شود.

ماده 38_ سطل‌های زباله پس از خارج کردن کیسه پر شده پسماند، بلافاصله شست‌وشو و گندزدایی شوند.

فصل ششم_ نگهداری

ماده 39_ نگهداری پسماندهای پزشکی باید جدا از سایر پسماندهای عادی انجام شود.

ماده 40_ محل ذخیره و نگهداری موقت باید در داخل مرکز تولید زباله طراحی شود.

ماده 41_ جایگاه نگهداری پسماند باید دارای شرایط زیر باشد :

الف_ پسماندهای پزشکی باید در محلی به دور از تأثیر عوامل جوی نگهداری شوند و وضعیت کلی بسته‌بندی یا ظرف آنها در برابر شرایط نامساعد آب و هوایی مثل باران، برف، گرما، تابش خورشید و نظایر آن محافظت شود.

ب_ جایگاه‌های نگهداری پسماندها باید به گونه‌ای ساخته شوند که نسبت به رطوبت نفوذناپذیر بوده و قابلیت نگهداری آسان با شرایط بهداشتی مناسب را فراهم آورد.

پ_ جایگاه‌های نگهداری باید دور از محل خدمت

پ_ جایگاه‌های نگهداری باید دور از محل خدمت کارکنان، آشپزخانه، سیستم تهویه و تبرید و محل رفت و آمد کارکنان، بیماران و مراجعان باشد.

ت_ ورود و خروج حشرات، جوندگان، پرندگان و... به محل نگهداری پسماندها ممکن نباشد.

ث_ محل نگهداری پسماند باید دارای تابلوی گویا و واضح باشد.

ج_ محل نگهداری نباید امکان فساد، گندیدن یا تجزیه زیستی پسماندها را فراهم کند.

چ_ انبارداری این پسماندها نباید به شیوه‌ای باشد که ظروف یا کیسه‌ها پاره و محتویات آنها در محیط رها شود.

ح_ امکان کنترل دما در انبار نگهداری و نیز نور کافی وجود داشته باشد.

خ_ سیستم تهویه مناسب با کنترل خروجی وجود داشته باشد. سیستم تهویه آن کنترل شود و جریان هوای طبیعی از آن به بخش‌های مجاور وجود نداشته باشد.

د_ امکان تمیز کردن و ضدعفونی محل و آلودگی‌زدایی وجود داشته باشد.

ذ_ فضای کافی در اختیار باشد تا از روی هم‌ریزی پسماند جلوگیری شود.

ر_ دارای سقف محکم و سیستم فاضلاب مناسب باشد.

ز_ دسترسی و حمل‌ونقل پسماند آسان باشد.

س_ امکان بارگیری با کامیون، وانت و سایر خودروهای باربری وجود داشته باشد.

ش_ انبار دارای ایمنی مناسب باشد.

ص_ محل باید مجهز به سیستم آب گرم و سرد و کف‌شوی باشد.

ض_ چنانچه بی‌خطر سازی در محل اتاقک نگهداری تولید انجام می‌شود باید فضای کافی برای استقرار سیستم‌های موردنظر در محل نگهداری پسماند فراهم باشد.

ماده 42_ محل نگهداری برای واحدهای کوچک می‌تواند شامل سطوح‌های دارای سیستم حفاظتی واقع در یک محل امن باشد.

ماده 43_ محل نگهداری پسماند باید سیستم امنیتی مناسب و مطمئن داشته و ورود و خروج پسماند با نظارت مسئول مربوط صورت پذیرد و از ورود

افراد غیرمسئول به آن جلوگیری به عمل آید (امکان قفل کردن فراهم باشد).

ماده 44_ بازدید از محل به منظور جلوگیری از نشست یا ایجاد عفونت توسط تولیدکننده صورت پذیرد.

ماده 45_ در صورت عدم وجود سیستم سردکننده، زمان نگهداری موقت (فاصله زمانی بین تولید و تصفیه یا امحا) نباید از موارد زیر تجاوز کند :

الف_ شرایط آب و هوایی معتدل: 72 ساعت در فصل سرد و 48 ساعت در فصل گرم.

ب_ شرایط آب و هوایی گرم: 48 ساعت در فصل سرد و 24 ساعت در فصل گرم.

ماده 46_ انواع پسماندهای پزشکی ویژه باید جدا از یکدیگر در محل نگهداری شوند و محل نگهداری هر نوع پسماند باید با علامت مشخصه تعیین شود.

به خصوص پسماندهای عفونی، سیتوتوکسیک، شیمیایی و رادیواکتیو به هیچ وجه در تماس با یکدیگر قرار نگیرند.

فصل هفتم_ حمل‌ونقل

ماده 47_ حمل‌ونقل در واحد تولیدکننده پسماند باید به صورت زیر صورت پذیرد :

الف_ حمل پسماند در درون مرکز تولید پسماند به صورتی طراحی شود که با استفاده از چرخ‌دستی یا گاری برای بارگیری و تخلیه آسان پسماند،

امکان‌پذیر باشد.

ب_ فاقد لبه‌های تیز و برنده باشد، به گونه‌ای که کیسه‌ها یا ظروف را پاره نکند.

پ_ شست‌وشوی آن آسان باشد.

ت_ وسایل، هر روز نظافت و ضدعفونی شوند.

ث_ از چرخ دستی پسماند برای حمل مواد دیگر استفاده نشود و نشست‌ناپذیر باشد.

ج_ از سیستم پرتاب برای انتقال زباله به محل نگهداری استفاده نشود.

ماده 48_ تعویض وسیله حمل پسماند از انتهای بخش در بیمارستان برای انتقال به محل نگهداری موقت ضروری است.

ماده 49_ در واحدهایی که حجم تولید پسماند کم است مانند مطب‌ها می‌توان از سطل زباله قابل شست و شو، غیرقابل نشست، مقاوم و مجهز به کیسه‌های

مقاوم برای حمل زباله استفاده شود.

ماده 50_ تولیدکننده پسماند می‌تواند حمل پسماند به محل امحا را از طریق قرارداد به شرکت‌های صالح واگذار کند، نظارت بر حسن انجام کار بر عهده

تولیدکننده منطبق با ماده 7 قانون مدیریت پسماندها خواهد بود.

ماده 51_ جابه‌جایی، حمل و نقل و بارگیری بسته‌ها و ظروف باید به گونه‌ای صورت پذیرد که وضعیت بسته‌بندی و ظروف ثابت مانده و دچار نشست، پارگی،

شکستگی و بیرون‌ریزی پسماند نشوند.

ماده 52_ حمل و نقل فرامرزی پسماند، تابع قوانین و ضوابط کنوانسیون بازل هستند.

ماده 53_ بارگیری باید با شرایط زیر صورت پذیرد :

الف_ واحد امحا کننده، از دریافت پسماندهای فاقد برچسب اکیداً خودداری کند.

ب_ کارگران باید در مراحل مختلف بارگیری و تخلیه مجهز به پوشش مناسب مطابق دستورالعمل ماده 5 قانون مدیریت پسماندها که توسط وزارت تدوین

شده و به شرح پیوست شماره 4 که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیأت وزیران» تأیید شده است، باشند.

پ_ کیسه‌ها و ظروف را می‌توان به طور مستقیم در خودرو قرار داد.

ماده 54_ خودرو حمل‌کننده پسماند باید دارای ویژگی‌های زیر باشد :

الف_ به طور کامل سرپوشیده باشد.

ب_ قسمت بار نفوذناپذیر و نشست‌ناپذیر باشد.

پ_ قسمت بار دو جداره بوده و دارای سیستم جمع آوری و نگهداری شیرابه باشد.

ت_ قسمت بار دارای سیستم ایمنی، ضد حریق و ضد سرقت باشد.

ث_ روی بدنه خودرو در دو سمت و در سمت عقب، نماد بین‌المللی نوع پسماند و نام شرکت حمل‌کننده و شماره مجوز خودرو درج شود.

ج_ از خودرو حمل پسماند برای حمل مواد دیگر یا پسماندهای عادی استفاده نشود.

چ_ اندازه خودرو متناسب با حجم پسماند باشد.

ح_ ارتفاع درونی خودرو حدود 2/2 متر باشد.

خ_ اتاق راننده از قسمت بار مجزا باشد.

د_ امکان نظافت و ضدعفونی کردن داشته باشد. کفپوش خودرو از جنس فرش یا موکت نباشد و در صورت امکان پوششی یکپارچه و بدون درز داشته باشد.

ذ_ در حین حمل و نقل و در زمان عدم استفاده قسمت بار قفل شود.

ماده 55_ خودروهایی که قسمت بارکش آنها قابل جدا شدن است، ارجح هستند، به این ترتیب می‌توان قسمت بار را در واحد بارگیری قرارداد یا از آن به عنوان انبار استفاده و پس از پر شدن، آن را با یک بارکش خالی، تعویض کرد.

ماده 56_ در مواردی که زمان نگهداری یا حمل طولانی‌تر از زمان‌های مندرج در ماده 46 است، باید از کامیون‌های با سیستم سردکننده استفاده کرد.

ماده 57_ از مسیرهای کم ترافیک و کم حادثه برای رساندن پسماند به محل امحا استفاده شود.

ماده 58_ حمل و نقل پسماند پزشکی تنها توسط شرکت‌های صلاحیت‌دار و براساس مجوز و فرم‌هایی صورت گیرد که توسط وزارت و سازمان صادر می‌شود و در صورت نیاز و درخواست باید به مسئولان نظارتی اعم از وزارت، سازمان و مأموران راهنمایی و رانندگی ارایه شود.

تبصره_ حمل و نقل پسماند پزشکی توسط پست ممنوع است.

ماده 59_ حمل پسماند، تنها به مقصد نهایی مشخص شده در مجوز و بدون اتلاف زمان صورت پذیرد.

ماده 60_ جابه‌جایی و حمل و نقل پسماندهای تفکیک شده پزشکی ویژه با پسماندهای عادی ممنوع است.

فصل هشتم_ بی‌خطر سازی، تصفیه و امحا

ماده 61_ انتخاب روش بی‌خطر سازی و امحای پسماندهای پزشکی ویژه بستگی به عوامل مختلفی از جمله نوع پسماند، کارآیی روش ضدعفونی،

ملاحظات زیست محیطی و بهداشتی، شرایط اقلیمی، شرایط جمعیتی، میزان پسماند و نظایر آن دارد.

ماده 62_ هر تولیدکننده پسماند پزشکی ویژه باید یکی یا تلفیقی از روش‌های بی‌خطرسازی، تصفیه و امحا را انتخاب و پس از تأیید وزارت به اجرا گذارد

ماده 63_ مکان استقرار سیستم مورد استفاده در خصوص سیستم‌های متمرکز باید از نظر فنی و خروجی آلاینده‌ها به تأیید سازمان برسد.

ماده 64_ بی‌خطرسازی پسماندهای عفونی و تیز و برنده توسط مراکز عمده تولیدکننده پسماند پزشکی ویژه (مانند بیمارستان‌ها) و در شهرهای متوسط و

بزرگ باید در محل تولید انجام شود تا مخاطرات ناشی از حمل‌ونقل و هزینه‌های مربوط به حداقل برسد. در شهرهای کوچک و روستاها و مراکز کوچک،

پسماندها می‌توانند در سایت مرکزی بی‌خطر شوند.

ماده 65_ سایر مراکز تولید پسماند پزشکی ویژه (اعم از درمانگاه‌ها، مراکز بهداشت، آزمایشگاه‌ها، مراکز تزریق، رادیولوژی‌ها، دندانپزشکی‌ها،

فیزیوتراپی‌ها، مطب‌ها و سایر مراکز تولید پسماند پزشکی) می‌توانند در سایت‌های منطقه‌ای یا مرکزی، زباله تولیدی را بی‌خطر کنند یا از امکانات

بی‌خطر ساز بیمارستان‌های مجاور استفاده کنند.

ماده 66_ تحویل پسماند به واحدهای مرکزی تصفیه یا دفع فاقد مجوز ممنوع است.

ماده 67_ واحدهای متمرکز بی‌خطر ساز پسماند باید از وزارت و سازمان مجوز دریافت کنند.

ماده 68_ مطابق ماده 7 قانون مدیریت پسماندها پس از تبدیل پسماند پزشکی ویژه به عادی، سازوکار مدیریت آن همانند پسماند عادی صورت می‌گیرد.

ماده 69_ هر روش تبدیل پسماند پزشکی ویژه به عادی باید دارای ویژگی‌های زیر باشد :

الف_ دستگاه باید قابلیت غیرفعال‌سازی میکروبی اسپورهای باکتری (**Microbial inactivation efficacy**) به میزان حداقل تا 6 کاهش

لگاریتمی در پایه 10 را داشته باشد. $10(\log 6)$

ب_ محصولات جانبی سمی یا خطرناک در حین بی‌خطر سازی تولید نشود.

پ_ خطر و احتمال انتقال بیماری و عفونت را حذف کند.

ت_ مستندات مربوط به انجام فرآیند و بررسی صحت عملکرد دستگاه وجود داشته باشد.

ث_ خروجی هر روش باید برای انسان و محیط‌زیست بی‌خطر بوده و به راحتی و بدون انجام فرآیند دیگری قابل دفع باشد.

ج_ از لحاظ ایمنی دارای شرایط مناسب باشد و در تمام مراحل کار، ایمنی سیستم حفظ شود.

چ_ مقرون به صرفه باشد.

ح_ توسط جامعه قابل پذیرش باشد.

خ_ از نظر بهداشتی و ایمنی برای کارکنان و کاربران و... بی خطر باشد یا حداقل خطر را ایجاد کند.

د_ در راستای عمل به تعهدات بین‌المللی کشور باشد.

ذ_ تمام روش‌های مورد استفاده باید در قالب مدیریت پسماند به تأیید مراجع صالح برسد.

ر_ در زمان‌های اپیدمی و خاص، وزارت معیار جدید و موقت متناسب با شرایط و حداقل تا 6 کاهش لگاریتمی در پایه 10 باکتری‌های شاخص را اعلام می‌کند.

ز_ اعضا و اندام‌های قطع شده باید مجزا جمع‌آوری و برای دفع به گورستان محل، حمل شده و به روش خاص خود دفن شود.

تبصره_ ضوابط و معیارهای روش‌های عمده تصفیه در پیوست شماره 2 که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیأت وزیران» تأیید شده است، خواهد بود.

ماده 70_ نصب هرگونه زباله سوز اعم از متمرکز و غیرمتمرکز در شهرها ممنوع است.

ماده 71_ استقرار هرگونه سیستم تصفیه یا امحای مرکزی منوط به انجام مطالعات ارزیابی اثرهای زیست‌محیطی خواهد بود.

ماده 72_ با تغییر فناوری و روی کار آمدن فناوری‌های نو، واحدهای تولیدکننده موظف به بررسی کارایی این فناوری‌ها و در صورت تأیید، استفاده از آنها به جای روش‌های قدیمی‌تر هستند.

ماده 73_ این ضوابط به عنوان ضوابط جایگزین هر نوع ضابطه قبلی در این خصوص تلقی شده و در صورت وجود موارد مشابه، این ضوابط معتبر و قابل اجراست.

این مصوبه با شماره 15871/38459/ت 13872/8، به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط‌زیست ابلاغ شده است

۱۵۸۲۱

۳۳۷ / ۲ / -۸

پیوست ۱

جدول طبقه بندی پسماندهای پزشکی ویژه

نام رده پسماند	شرح و مثال
پسماندهای عفونی	پسماندهای مطلقاً به داشتن عوامل زنده بیماریزا مانند محیطهای کشت میکروبی آزمایشگاه، پسماندهای ناشی از جداسازی بوسارین عفونی، پاتینا، (سواب آلوده)، مواد یا تجهیزات، که با فرد مبتلا به بیماری عفونی تماس داشته اند و مواد دفع شده از این بیماران.
پسماندهای آسیب شناسی	مانند بافتها و آنگونه‌های انسانی، تکه‌هایی از بدن انسان، خون و سایر آنگونه‌های بدن، چنین انفوزیون
پسماندهای تیز و برنده	مانند سوزن تریق، دستگاه (Sec) انفورین، تیغه چاقو، چاقو، تیغ، شیشه‌های شکسته.
پسماندهای دارویی خطرناک	مانند داروهای تاریخ گذشته یا غیر لازم (افلامی که حاوی دارو یا افلامی که به دارو آلوده شده اند مانند قویش ها و شیشه‌های دارویی) که در صورت آزاد شدن در محیط برای محیط و انسان مضر باشد.
پسماندهای زئوتوکسیک	مانند پسماندهای دارای موادی با خصوصیات سمی برای زنده‌ها از جمله پسماندهای دارای داروهای سایتوتوکسیک (که بیشتر در درمان سرطان به کار می‌روند)، و مواد شیمیایی سمی برای زنده‌ها.
پسماندهای شیمیایی خطرناک	که محتوی مواد شیمیایی مانند معرفهای آزمایشگاهی، داروی آموت و فلپور قیلم، مواد ضد عفونی کننده و گندزای تاریخ گذشته یا غیر لازم و جلاها می‌باشد. که در صورت آزاد شدن در محیط برای محیط و انسان مضر باشد.
پسماندهای دارای فلزات سنگین	مانند باتری‌های خاز، ترمومترهای شکسته، وسایل دارای جیره برای اندازه گیری فشار خون و ...
شرفهای نجس فشار	مانند سبیل‌های گازها، کارتریج گاز و قوطی آنتی‌بیوتیک
پسماندهای پرتوماز	پسماندهای محتوی مواد رادیو اکتیو شامل مقررات خاص خود می‌شود و از شعول این ضوابط خارج است.

حفاظت

پیوسته تصویب نامه
هیئت وزیران

http://treatment.tbzmed.ac.ir/

۱۵۸۲۱

۲۷/۲/۸

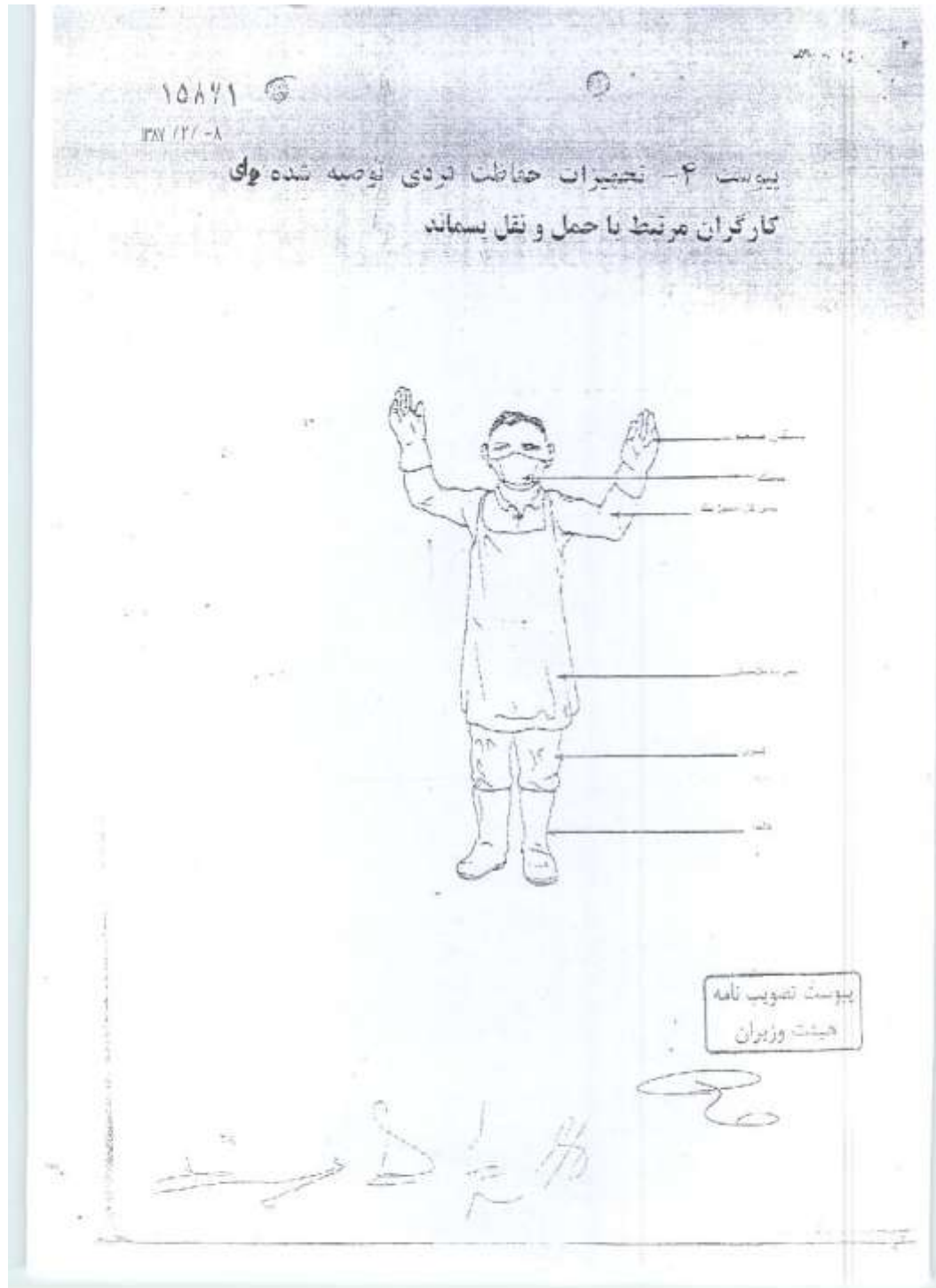
(جدول ۱-۲) استاندارد موقتی برای زیاده سوزهای موجود و جدید

استانداردهای موقت خروجی ^۱		آلاینده های خطرناک هوا
منابع جدید	منابع موجود	
۰/۲ng TBQ/dscm	۰/۲ng TBQ/dscm یا ۰/۴۰ng TBQ/dscm کنتراول ذرات معلق > یا مساوی ۴۰۰ درجه فاز نهایت	دی اکسید آفوران
۲۵ mg/dscm	۱۲۰ mg/dscm	جیوه
۲۴ mg/dscm (۰/۰۱۵ gr/dscm)	۲۴ mg/dscm (۰/۰۱۵ gr/dscm)	مواد معلق
۱۷۰ µg/dscm	۲۴۰ µg/dscm	فلزات نیمه فرار
۹۷ µg/dscm	۹۷ µg/dscm	فلزات با فراریت کم
۲۱ Ppmv	۷۷ Ppmv	اسید هیدروکلریک / گاز کلر
۱۰ Ppmv یا ۱۰۰ Ppmv متوکسید کربن	۱۰ Ppmv یا ۱۰۰ Ppmv متوکسید کربن	هیدروکربنها
	برای منابع جدید و موجود ۹۹/۹۹٪ برای هر کدام از اجزای آلی خطرناک طراحی شده است برای منابعی که زائدات خطرناک را می سوزاند FO20, FO21, FO22, FO23, FO26, FO27 ۹۹/۹۹٪ اجزای آلی خطرناک طراحی می شود	راندمان انهدام و حذف

۱- میزان خروجی ها بر اساس ۷/۱۰ اکسیرن تصحیح شده است.

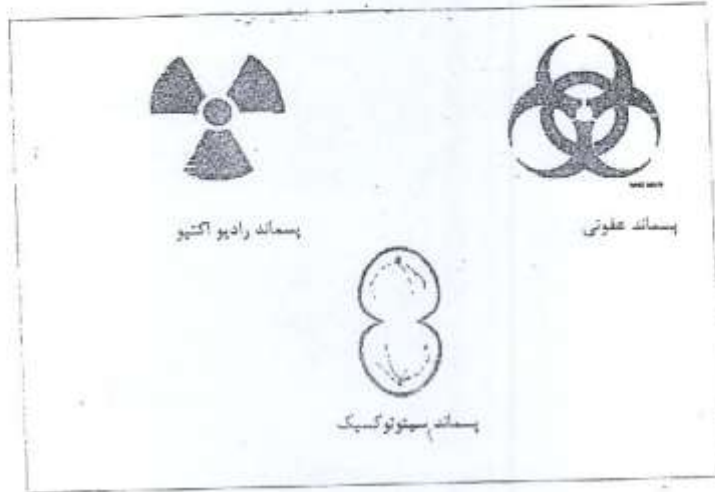
یونسف تصویب نامه
هیئت وزیران

۱۵۸۲۹

۱۳۸۱/۲/۱-۸

جدول شماره (۲)

پیوست تصویب نامه
هیئت وزیران

ضوابط واگذاری مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه

به اشخاص حقیقی و حقوقی

بند ۶ ماده ۳ آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها و بمنظور جلب مشارکت ۲ طبق ردیف ت بخش خصوصی و ارتقاء کیفیت خدمات در باره نحوه واگذاری مدیریت اجرایی پسماندهای مراکز بهداشتی و درمانی، ضوابط مربوط به چگونگی واگذاری مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی به اشخاص حقیقی و حقوقی به شرح زیر می باشد.

تعاریف -1 فصل

1 ماده: عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند -

الف- قانون مدیریت پسماندها: قانون مدیریت پسماندها - مصوب ۸۲/۲۰/۲ مجلس شورای اسلامی

ب- آیین نامه: آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

پ- سازمان حفاظت محیط زیست: سازمان

ت- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: وزارت بهداشت

ث- مراکز بهداشتی درمانی: بیمارستانها، آزمایشگاههای تشخیص طبی، آزمایشگاههای تحقیقاتی علوم پزشکی، درمانگاهها، کلینیکها، پایگاههای انتقال خون، مراکز جراحی محدود، مراکز تسهیلات زایمانی، مطبها و سایر مراکز و موسسات مشابه

ج- معاونت بهداشتی/سلامت: معاونت بهداشتی/سلامت دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی

چ- بی خطرسازی: اقداماتی که ویژگی خطرناک بودن پسماند پزشکی را رفع نماید

ح.شرکت/موسسه: شرکت یا موسسه ای که دارای ماهیت حقوقی بوده و دارای مجوز از مراجع ذیربط باشد

خ- به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستانها، مراکز بهداشتی، پسماندهای پزشکی ویژه درمانی، آزمایشگاههای تشخیص طبی، و سایر مراکز مشابه که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن که به مراقبت ویژه (مدیریت خاص) نیاز دارند گفته می شود

د - پسماندهای...دستورالعمل تفکیک: منظور جدیدترین دستورالعمل " تفکیک، جمع آوری، نگهداری موقت و، وزارت بهداشت می باشد "پزشکی

شرایط اخذ مجوز -2 فصل

ماده ۲ - شرکت/موسسه در باره انجام فعالیتهای مرتبط با مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی ویژه باید قبل از هرگونه فعالیت، از وزارت بهداشت (معاونت بهداشتی/سلامت دانشگاه/دانشکده مربوطه) مجوز داشته باشد.

ماده ۳- مجوز صدور پروانه شرکت/موسسه پس از بررسی و تایید موارد ذکر شده توسط کارشناس مسئول بهداشت محیط، به امضای معاونت بهداشتی صادر خواهد شد.

ماده ۴: شرکت/موسسه متقاضی انجام مدیریت اجرایی پسماندها باید دارای ویژگی های زیر باشند

4-1 شرکت/موسسه باید به ثبت رسیده باشد. (طبق مقررات جاری کشور)

4-2. در موضوع فعالیت های شرکت/موسسه باید "انجام مدیریت اجرایی پسماندها" قید شده باشد

4-3 :دارای یک نفر ناظر فنی جهت انجام مدیریت اجرایی پسماندها با ویژگی های زیر باشد

4-3-1. تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران

4-3-2. اعتقاد به اسلام و یا یکی دیگر از ادیان رسمی کشور

4-3-3. دارا بودن حسن شهرت

4-3-4 . عدم اعتیاد به مواد مخدر

4-3-5 نداشتن سوء پیشینه کیفری

4-3-6 . داشتن کارت پایان خدمت وظیفه عمومی یا معافیت دائم برای آقایان

4-3-7- دارا بودن حداقل مدرک کارشناسی در رشته بهداشت محیط و حداقل دو سال سابقه کار مرتبط. (با تایید معاونت بهداشتی دانشگاه مربوطه)

4-3-8 . اخذ گواهینامه دوره ویژه آموزشی مدیریت اجرایی پسماند از آموزشگاه های اصناف

ماده ۵ - مجوز صادره قابل واگذاری و انتقال به غیر نمی باشد -

ماده ۶- ناظر فنی موظف است بر انجام کلیه عملیات مدیریت اجرایی پسماندها نظارت داشته و امور مربوطه را هدایت کند

ماده ۷- ناظر فنی شرکت نباید در مراکز و موسسات دولتی شاغل باشد و یا نظارت فنی شرکت/موسسه دیگری را بر عهده داشته باشد

شرایط فعالیت -3 فصل

ماده ۸- شرکت/موسسه موظف است برنامه عملیاتی مدیریت پسماندهای ویژه را به معاونت بهداشتی مربوطه ارائه و تاییدیه اخذ نماید

ماده ۹- الزامی " رعایت کلیه ضوابط و روش های مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته می باشد

ماده ۱۰- حداقل شرایط مورد نیاز مکان و فضای شرکت/موسسه ، دفتر کار و سرویس بهداشتی شامل دستشویی و توالت مطابق شرایط بهداشتی می باشد

تبصره ۱- سایر شرایط نیروی انسانی، مکان و تجهیزات شرکت بسته به نوع و وسعت فعالیت با نظر معاونت بهداشتی تعیین می گردد

ماده ۱۱- هرگونه تغییر مانند تغییر در ناظر فنی یا نشانی شرکت/موسسه و ... باید با تایید معاونت بهداشتی مربوطه باشد

ماده ۱۲- به منظور تامین سلامت، ایمنی و بهداشت کارگران بایستی کلیه ضوابط مندرج در "دستورالعمل سلامت، ایمنی و بهداشت عوامل اجرایی مشمول ماده ۵ قانون مدیریت پسماندها" توسط شرکت/موسسه تامین و رعایت شده باشد

ماده ۱۳- شرکت/موسسه مکلف است آموزشهای لازم را در زمینه موارد و موازین بهداشتی مرتبط با مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی مطابق دستورالعملهای مرکز سلامت محیط و کار و با هماهنگی معاونت بهداشتی/سلامت به کارکنان ذیربط خود ارائه نمایند.

ماده ۱۴- شرکت/موسسه مکلف است در چهارچوب دستورالعملهای مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت فعالیت نماید

تمدید پروانه -4فصل

ماده ۱۵- اعتبار مجوز صادره از تاریخ صدور به مدت ۳ سال خواهد بود و پس از بررسی عملکرد بر اساس ضوابط اعلام شده توسط معاونت بهداشتی قابل تمدید خواهد بود

نظارت -5فصل

ماده ۱۶- نظارت بر انجام کلیه مراحل مدیریت اجرایی پسماندها بر عهده معاونت بهداشتی (بهداشت محیط) خواهد بود

ماده ۱۷ _بازرسی بهداشت محیط معاونت بهداشتی مجازند در چهارچوب وظایف قانونی به بازرسی فعالیت شرکت/موسسه پردازند

حدود و اختیارات -6فصل

ماده ۱۸- شخص حقیقی می تواند با رعایت کلیه مواد این ضوابط به استثنای بند ۱- ۴ و ۴-۲ ماده ۴ فعالیت نماید.

تبصره ۱- کلیه مفاد این ضوابط برای اشخاص حقیقی نیز جاری می باشد. (به استثنای بند ۱- ۴ و ۲ - ۴ ماده ۴)

تبصره ۲- فرد حقیقی برای انجام مدیریت اجرایی پسماندها باید مطابق ماده ۲ مجوز دریافت نماید

تبصره ۳- شخص حقیقی باید کلیه شرایط ناظر فنی را دارا باشد

تبصره ۴- هر فرد حقیقی فقط می تواند در یک بیمارستان حداکثر ۱۰۰ تخت خوابی فعالیت نماید

تخلفات -7فصل

ماده ۱۹- مسئولیت هرگونه عواقب ناشی از سوء مدیریت اجرایی پسماندها بر عهده ناظر فنی شرکت/موسسه می باشد و پیگرد قانونی دارد

ماده ۲۰ - در صورت عدم رعایت هر یک از مواد و تبصره های این ضوابط (به غیر از مواد مندرج در ماده ۲۱) توسط شرکت/موسسه در طول مدت اعتبار مجوز، چنانچه دو بار تخلف نماید اخطار کتبی و درج در پرونده و در مرحله سوم مجوز صادره لغو خواهد شد

تبصره 1- صدور اخطاربه و لغو مجوز توسط معاونت بهداشتی دانشگاه مربوطه انجام خواهد شد

ماده ۲۱- موارد زیر بدون اخطار قبلی منجر به لغو پروانه خواهد شد

۱- عدم تفکیک پسماند پزشکی ویژه از پسماند عادی

۲- عدم بی خطر سازی

۳- باز یافت پسماند پزشکی ویژه

ماده ۲۲- شرکتها /افراد حقیقی در زمره مراکز بهداشتی درمانی نمی باشند/این قبیل موسسات

این ضوابط در ۲ مبحث که مبحث اول شامل ۲ بخش و مبحث دوم شامل ۷ فصل و ۲۲ ماده و ۶ تبصره که در تاریخ ۱۳۸۷ به تصویب رسید .

دکتر لنکرانی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

زهرا علی کرمان کارشناس بهداشت محیط

بسمه تعالی

راهنما و دستورالعمل انتخاب و نحوه تهیه دستگاههای غیر سوز بی خطر ساز پسماند پزشکی

با توجه به بررسی های انجام شده توسط مرکز سلامت محیط و کار و اداره کل تجهیزات پزشکی در خصوص دستگاه های غیر سوز بی خطر ساز پسماند پزشکی و لزوم اجرای مفاد مصوبه ۱۵۸۷۱/ت ۲۸۴۵۹ ک مورخ ۸۷/۲/۸ کمیسیون امور زیر بنایی صنعت و محیط زیست ، راهنما و دستورالعمل انتخاب و نحوه تهیه دستگاههای غیر سوز بی خطر ساز پسماند پزشکی به شرح زیر ابلاغ می گردد:

۱. جهت بی خطر سازی پسماندهای عفونی و تیز و برنده، دستگاه های غیر سوز بی خطر ساز پسماند با مکانیسم های مختلف وجود دارد که با توجه به تجارب سال های اخیر ، استفاده از دستگاه های غیر سوز بی خطر ساز با مکانیزم بخار، حرارتی مرطوب و خشک مناسب تر می باشد.
۲. جهت عقد قرارداد خرید دستگاه های غیر سوز بی خطر ساز، درج مفاد ۹ ماده ای پیوست در قراردادها ضروری است.
۳. انتخاب ظرفیت دستگاه مورد نظر بر اساس میزان پسماندهای تولیدی صورت گیرد و محاسبه میزان پسماند بر اساس فرمول زیر انجام شود :

$K =$ میزان تولید پسماند (عفونی و تیز و برنده) به ازای هر تخت ۱.۲ کیلو گرم در روز^۱

$C =$ ضریب تبدیل وزن پسماند به حجم (بر حسب لیتر) = ۱۲

$N =$ تعداد تخت مصوب

$V =$ حجم پسماند بر حسب لیتر در روز

$V = K * C * N$ (حجم پسماند بر حسب لیتر در روز)

زمان هر سیکل (بر حسب ساعت) / شیفت کاری (بر حسب ساعت) = تعداد سیکل در روز

تعداد سیکل / حجم پسماند = ظرفیت دستگاه (بر حسب لیتر)

^۱- ارجح آن است که بیمارستانها سرانه پسماند عفونی و تیز و برنده را به کمتر از ۱.۲ کیلوگرم در روز به ازای هر تخت برسانند.

۴. ظرفیت دستگاه باید در یک شیفت کاری (۸ ساعت) و با توجه به زمان سیکل بی خطر سازی و حجم پسماند تولیدی روزانه انتخاب گردد.

یک شیفت کاری (۸ ساعت) \leq زمان هر سیکل * تعداد سیکل^۲

مثال: حجم دستگاه بی خطرساز برای یک بیمارستان با ۲۸۰ تخت مصوب به روش زیر محاسبه میگردد:

$$V = k * C * N$$

(حجم پسماند بر حسب لیتر در روز)

$$۱.۲ * ۱۲ * ۲۸۰ = \text{حجم پسماند بر حسب لیتر در روز}$$

$$۴۰۳۲ = \text{حجم پسماند بر حسب لیتر در روز}$$

در صورتیکه هر سیکل کاری دستگاه ۲۰ دقیقه باشد با احتساب زمان ۱۰ دقیقه برای بارگیری، ۵ دقیقه برای تخلیه و ۱۰ دقیقه زمان تلف شده بین دو سیکل، کل مدت زمان سیکل را ۴۵ دقیقه می باشد.

زمان هر سیکل (بر حسب ساعت) / شیفت کاری (بر حسب ساعت) = تعداد سیکل در روز

$$۰.۷۵ = ۴۵ / ۶۰ = \text{زمان هر سیکل (بر حسب ساعت)}$$

۸ = شیفت کاری (بر حسب ساعت)

$$۱۰.۶۷ = ۸ / ۰.۷۵ = \text{تعداد سیکل در روز}$$

تعداد سیکل / حجم پسماند = ظرفیت دستگاه

$$۴۰۰ \approx ۳۷۷.۸۸ / ۱۰.۶۷ = \text{ظرفیت دستگاه (بر حسب لیتر)}$$

۵. در صورتیکه بیمارستان بیش از ۲۵۰ تخت داشته باشد می تواند بیش از یک دستگاه بی خطرساز انتخاب نماید که در اینصورت ظرفیت محاسبه شده بین تعداد دستگاهها تقسیم می شود.

۶. هر بیمارستان لازم است یک کارشناس بهداشت محیط جهت نظارت بر مدیریت پسماند داشته باشد و گزارش عملکرد ماهیانه دستگاه که شامل وزن کل پسماندهای بی خطر شده و میزان کارکرد دستگاه و کیفیت خروجی باشد تهیه و ارائه گردد و در پایان هر سال گزارش سالیانه به معاونت بهداشتی دانشگاه مربوطه ارسال شود.

^۲ - تعداد سیکل با احتساب زمانهای تلف شده کمتر از ۸ ساعت باشد.

۷. مسئولیت فنی دستگاه بی خطر ساز از نظر نظارت بر آزمونهای ایمنی، عملکرد و کالیبراسیون بر عهده مسئول واحد تجهیزات پزشکی بیمارستان می باشد.
۸. استفاده از سیستم غیر سوز بی خطر ساز سیار برای بیمارستان در صورت تایید دستگاه از طرف اداره کل تجهیزات پزشکی بلامانع است.
۹. بدیهی است در شرایط یکسان دستگاههای غیر سوز بی خطر ساز تولید داخل مشروط به دارا بودن پروانه ساخت معتبر از اداره کل تجهیزات پزشکی ارجح می باشند.
۱۰. با توجه به شرایط متفاوت منطقه و شرایط خاص بیمارستانها از نظر مدیریت پسماند های پزشکی لازم است قبل از انتخاب دستگاه غیر سوز بی خطر ساز، تیمی متشکل از کارشناس مسئول بهداشت محیط دانشگاه و کارشناس بهداشت محیط بیمارستانهای ذینفع از نحوه عملکرد دستگاههای غیر سوز بی خطر ساز نصب شده و در حال بهره برداری حداقل ۳ بیمارستان بازدید و نتیجه بازدیدها را در انتخاب دستگاه مورد توجه قرار دهند.
۱۱. طبق ماده ۷۰ "ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته" مصوبه شماره ۱۵۸۷۱/ت ۳۸۴۵۹ ک مورخ ۸۷/۲/۸ کمیسیون امور زیربنایی صنعت و محیط زیست "نصب هرگونه زباله سوز اعم از متمرکز و غیرمتمرکز در شهرها ممنوع است" و بیمارستانهایی که از سیستم زباله سوز استفاده کنند ارزشیابی نخواهند شد.
۱۲. با توجه به اینکه دستگاههای غیرسوز بی خطر ساز پسماند پزشکی دارای مجوز، دارای حداقل شرایط عمومی قابل قبول می باشند، قبل از انتخاب و خرید آنها، هر مرکز درمانی باید نقش و تاثیر تجهیزات بر آلودگی هوا و آب را بطور کامل راساً بررسی نماید تا دستگاهی با حداقل آلودگی انتخاب شود.

مفاد پیشنهادی (موضوع بند ۲ راهنما و دستورالعمل) جهت درج در قراردادهای خرید دستگاههای غیر سوز بیخطر ساز پسماند پزشکی

- ۱- باید ضمانت نامه معتبری از فروشنده (یا سازنده) دستگاه های بی خطر ساز گرفته شود تا اطمینان حاصل شود که سیستم، استاندارد ها و الزامات ملی را تامین می کند.
- ۲- هزینه نصب تجهیزات به طور کامل و تاسیسات جانبی احتمالی مورد نیاز باید همراه هزینه تجهیزات در قراردادهای خرید لحاظ گردد و فروشنده می بایست موارد فوق را ارایه نماید. (به عنوان مثال مشاهده شده است که در بعضی موارد پس از خرید دستگاه فروشنده تهیه بعضی از اقلام و تجهیزات جانبی پر هزینه مانند کمپرسور هوا، دیگ بخار و سیستم کنترل بو را به بیمارستان تحویل می کنند)
- ۳- هزینه های بهره برداری و نگهداری باید توسط فروشنده ارائه شود تا در تجزیه و تحلیل های اقتصادی بهترین گزینه بی خطر سازی مورد استناد و استفاده قرار گیرد.
- ۴- باید قبل از خرید تجهیزات بی خطرسازی اطمینان حاصل شود که سیستم مورد نظر از نظر انرژی، کنترل کننده ها، صافی ها، موتور ها و سایر اقلام با سایر بخشهای مراکز درمانی سازگار هستند و از این نظر هزینه جدیدی بر بیمارستان تحویل نخواهد شد.
- ۵- اولویت با خرید دستگاههایی است که کیفیت خروجی آنها بیمه شده باشد.
- ۶- فروشنده موظف است برنامه PM (Preventive Maintenance) را ارایه نماید.
- ۷- برنامه زمان بندی نصب و اجرای سیستم به طور دقیق ارایه شود. وظیفه طرفین فروشنده و خریدار در این برنامه به طور کامل مشخص شود. اخذ ضمانت لازم در زمینه رعایت زمان بندی از فروشنده ضروری است.
- ۸- دستگاههای غیرسوز بی خطر ساز مورد استفاده باید آشکارسازها یا شاخص هایی برای نمایش عملکرد سیستم بی خطرساز داشته باشند و برنامه آزمایش های دوره ای بررسی عملکرد دستگاه (توسط فروشنده) ارایه شود.
 - استفاده از شاخص های شیمیایی (مانند نوارهای حساس به حرارت یا موارد مشابه دیگر) برای هر دوره کاری (سیکل) که سترون می شوند، ضروری است تا نشان دهد شرایط کامل سترون سازی ایجاد شده است.
 - استفاده از شاخص بیولوژیک باسیلوس استئاروترموفیلوس حداقل ماهی یکبار ضروری است تا از صحت عملیات سترون سازی اطمینان حاصل شود.
- ۹- علاوه بر ضمانت های ذکر شده در بند های فوق ۱۵-۱۰٪ هزینه خرید و نصب باید توسط خریدار (کارفرما) نگهداری شود و پس از حصول رضایت کارفرما به فروشنده مسترد شود.

